

B.K. BIRLA CENTRE FOR EDUCATION

SARALA BIRLA GROUP OF SCHOOLS
A CBSE DAY-CUM-BOYS' RESIDENTIAL SCHOOL

PRE MID-TERM EXAM (2026-27)

SANSKRIT (119) SET -1

Class :VIII
Date : 25.07.2026
Admission No.:

Duration: 1 Hrs
Max. Marks: 25
Roll No.:

सामान्यनिर्देशाः

1. उत्तरलेखनात् पूर्व प्रश्नस्य क्रमाङ्कः अवश्यं लेखनीयः ।
2. प्रश्नस्य क्रमाङ्कः प्रश्नपत्रानुसारम् एव लेखनीयः ।
3. सर्वेषां प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतेन लेखनीयानि ।
4. प्रश्नानां निर्देशाः ध्यानेन अवश्यं पठनीयाः ।

खण्डः क (लेखन कौशलम्)

प्रश्न 1 दण्डशुल्कक्षमार्थं लिखितं प्रार्थनापत्रं मंजूषायां दत्तैः शब्दैः पूरयन्तु – $1/2 \times 10 = 5$

(दण्डशुल्क माफी के लिए प्रधानाचार्य को लिखे गए पत्र को मंजूषा में दिए गए शब्दों के द्वारा पूरा कीजिए)

सेवायाम्

श्रीमन्तः प्राचार्यमहोदयाः

(1) ----- दिल्ली

विषयः (2) -----

महोदयाः

सविनयं निवेदनम् इदम् अस्ति यत् गतसप्ताहस्य (3) ----- दिनांके मम गृहे (4) -----
 ---- कार्यम् आसीत्। अस्मात् कारणात् अहं (5) ----- अभवम्। एतस्य कृते मह्यं
 अध्यापकमहोदयः (6) ----- दण्डेन दण्डं दत्तवान्। अयं मम (7) -----
 प्रथमः अवसरः यत् अहं (8) ----- बिना अनुपस्थितः अभवम्। भविष्ये कदापि एतस्य
 (9) ----- नैव भविष्यति।

अतः भवन्तः मम दण्डशुल्कं क्षमित्वा मयि अनुग्रहं करिष्यन्ति इति आशां करोमि।

धन्यवादाः!

भवतः आज्ञाकारी शिष्यः

(10) -----

कक्षा अष्टमी-स अनुक्रमांकः विंशतिः

मंजूषा - पंचमे, पंचाशत्रूषकाणां, जनकपुरी, आवश्यकं, सूचनां, अनुपस्थितः, दण्डशुल्कक्षमार्थम्, जीवनस्य, निखिल कुमारः, पुनरावृत्तिः

प्रश्न 2 मंजूषायां दत्तैः अव्यय पदैः रिक्तस्थानानि प्रपूरयत् -

1×4=4

(मंजूषा में दिए अव्यय पदों से रिक्तस्थान भरिए) -

- (1) कला ----- स्वस्था आदर्शभूता च गृहिणी अस्ति।
 - (2) सा ----- स्वकार्याणि सम्पादयति पत्युः सन्तानयोः स्वास्थ्यविषये सावधाना च वर्तते।
 - (3) आहारस्य वस्त्रस्य गृहस्य च व्यवस्था लघुपरिवारे ----- समुचितरूपेण भवति।
 - (4) लघुपरिकारेणैव समाजस्य राष्ट्रस्य ----- कल्याणं भवितुम् अर्हति।
- (मंजूषा - च सदा एव एका)

प्रश्न 3 प्रकृति प्रत्ययस्य संयोजनं कुरुत - (प्रश्नत्रयम्) (प्रत्यय का संयोजनं करके लिखिए -)

1×3=3

(1) सः पाठं विलिख्य पठति ।

(क) वि + लिख् + क्त्वा

(ख) वि + लिख् + तुमुन्

(ग) वि + लिख् + ल्यप्

(घ) वि + लिख् + शानच्

(2) काकः जलं पीत्वा अगच्छत् ।

(क) पा + तुमुन्

(ख) पा + क्त्वा

(ग) पा + ल्यप्

(घ) पी + तुमुन्

(3) चिरायुः धावितुं सिद्धः अस्ति ।

(क) धाव् + तुमुन्

(ख) धाव् + क्त्वा

(ग) धाव् + ल्यप्

(घ) धावि + तुमुन्

(4) छात्रः विद्यालयं गत्वा पठति ।

(क) गम् + तुमुन्

(ख) गम् + क्त्वा

(ग) गम् + ल्यप्

(घ) गम् + शानच्

प्रश्न 4 उचितं शब्दरूपं चित्वा वाक्यानि पूरयत - (प्रश्नत्रयम्)

1×3=3

(उचित शब्दरूप चुनकर वाक्य पूरा कीजिए)

(1) ----- विद्यालयं गच्छन्ति। (छात्र-प्रथमा)

(क) छात्रः (ख) छात्रौ (ग) छात्रं (घ) छात्राः

(2) ते ----- नमन्ति। (गुरु-द्वितीया)

(क) गुरुः (ख) गुरुं (ग) गुरवः (घ) गुरुणा

(3) ----- गंगा नदी सर्वश्रेष्ठा अस्ति । (नदी-सप्तमी)

(क) नद्याः (ख) नदीनाम् (ग) नदीभिः (घ) नदीषु

(4) सैनिकाः ----- सर्वस्वं समर्पयन्ति। (देश-चतुर्थी)

(क) देशं (ख) देशस्य (ग) देशाय (घ) देशात्

प्रश्न 5 उचितं धातुरूपं चित्वा क्रियापदानि पूरयत – (प्रश्नत्रयम्)

1×3=3

(उचित धातुरूप चुनकर क्रियापद भरिए और वाक्य पूर्ण कीजिए)

(1) चित्रकारः चित्राणि ----- ।

(क) रचयसि (ख) रचयतः (ग) रचयति (घ) रचयामि

(2) तौ ग्रामं ----- ।

(क) गमिष्यति (ख) गमिष्यतः (ग) गमिष्यन्ति (घ) गमिष्यथः

(3) हरिणाः वने इतस्ततः ----- ।

(क) भ्रमन्ति (ख) भ्रमतः (ग) भ्रमथ (घ) भ्रमथ

(4) सर्वे सुखिनः ----- ।

(क) भवतु (ख) भवथ (ग) भवतः (घ) भवन्तु

प्रश्न 6 स्वपरिचयं संस्कृतेन लिखतु । (अपना परिचय संस्कृत में लिखिए)

2×1=2

खण्डः ग (पठितावबोधनम्)

प्रश्न 7 अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा निर्देशानुसारम् उत्तरत –

नीचे लिखे गद्यांश को पढ़कर निर्देश के अनुसार उत्तर दीजिए

एकस्मिन् ग्रामे जगत्पालो नाम एकः सज्जनो वसति। तस्य पत्नी कला अस्ति। जगत्पालः सप्तत्रिंशद्वर्षीयः कला द्वात्रिंशद्वर्षीया च स्तः। तौ दम्पती सुखेन निवसतः।

तयोः द्वे सन्तती स्तः, एकस्तनमः एका च तनया। तनयस्य विवेकः तनयायाश्च नाम प्रतिभा अस्ति। विवेकः एकादशवर्षीयः प्रतिभा सप्तवर्षीया च। विवेकः सप्तमकक्षायां पठति, प्रतिभा च तृतीयकक्षायाम् पठतः।

आम्र-निम्ब-मधूकादिवृक्षाणां छायासु स्थितं जगत्पालस्य गृहमत्यन्तं रमणीयं वर्तते। जगत्पालः एकः उद्योगी कुशलश्च कृषकः अस्ति। सः सर्वदा कृषिकर्मणि संलग्नः स्वकर्तव्यं पालयति। सः परिश्रमं कृत्वा स्वक्षेत्रे पर्याप्तम् अन्नम्, शाकं, फलं च उत्पादयति। तस्य गृहे एका श्वेतवर्णा धेनुः वर्तते। सा बहु दुग्धं ददाति।

(1) एकपदेन उत्तरत- (एक शब्द में उत्तर दीजिए।) (केवलं प्रश्नद्वयम्)

½X2=1

(i) कुत्र जगत्पालो नाम सज्जनो वसति ?

(ii) तस्य गृहे श्वेतवर्णा का वर्तते ?

(iii) जगत्पालस्य सन्तत्योः नाम किं ?

(2) पूर्णवाक्येन उत्तरत- (पूर्णवाक्य में उत्तर दीजिए।) (केवलं प्रश्नद्वयम्)

1X2=2

(i) कुत्र जगत्पालस्य गृहमत्यन्तं रमणीयं वर्तते ?

(ii) जगत्पालः स्वक्षेत्रे किं उत्पादयति ?

(iii) विवेकः प्रतिभा च कस्यां कक्षायाम् पठतः ?

(3) निर्देशानुसारम् उत्तरत - (केवलं प्रश्नद्वयम्)

1X2=2

(i) 'अधिकं' शब्दस्य किं पर्यायपदं पद्यांशे प्रयुक्तम् ?

(क) बहु (ख) अत्यधिकं (ग) अपारं (घ) अति

(ii) सा बहु दुग्धं ददाति। वाक्येस्मिन् क्रियापदं किम् ?

(क) सा (ख) ददाति (ग) बहु (घ) दुग्धं

(iii) 'तनयः' इत्यस्य पदस्य किं विपर्ययपदं गद्यांशे प्रयुक्तम् ?

(क) तनयी (ख) तनया (ग) सुतः (घ) सुता

===== इत्यलम् =====